

הנחיות לתהליך התמחות בפסיכולוגיה קלינית עודכן מאי 2020

א. מטרת התוכנית ותכניה:

תוכנית ההתמחות במוסד להתמחות בפסיכולוגיה קלינית תספק למתמחה מסגרת התמחות מלאה, שעם סיומה יוכל המתמחה לעמוד בבחינת סיום ההתמחות ולהיות פסיכולוג קליני עצמאי. התוכנית חייבת לעמוד בכל דרישות חוק הפסיכולוגים, תקנות ההתמחות ונוהלי הוועדה המקצועית, המעודכנים.

1. על המתמחה להגיע בסיום תהליך התמחותו לידיעה מעמיקה ויכולת טיפולית בשתי גישות טיפוליות, האחת דינמית כגישת חובה, וגישה נוספת, קוגניטיבית התנהגותית או מערכתית משפחתית. (בהתאם להנחיות הוועדה המקצועית, מסמך יישום הליבה 2018).
2. על המתמחה להגיע ליכולות הערכה ואבחון פסיכודיאגנוסטי הכוללות מתן אבחנה ממדריכי הסיווג המקובלים: ICD ו-DSM המעודכנים. לשם כך עליו לרכוש מיומנויות וידע בשיטות של ראיון קליני, הערכה קלינית של המטופל, העברת מבחנים פסיכולוגיים, ניתוח המבחנים וכתובת דו"ח אינטגרטיבי על הממצאים. בהתאם להנחיות הוועדה המקצועית.
3. על המתמחה להגיע ליכולת אינטגרציה של תהליכי אבחון וטיפול.
4. על המתמחה להכיר ולעמוד בכללי האתיקה של הפסיכולוגים, והחוקים הנוגעים לעבודת הפסיכולוג.
5. חשוב שהמתמחה ילמד ויתמצא באופן בסיסי בתחום הפסיכופרמקולוגי, במסגרת התמחותו ובפרט במהלך התמחותו האשפוזית.

ב. תנאים מוקדמים להתחלת התמחות:

"כישורים - תואר מוסמך בפסיכולוגיה במגמה קלינית או תואר בפסיכולוגיה ממוסד להשכלה גבוהה שאין בו מגמה קלינית; אם עיקר לימודיו לתואר המוסמך היה בתחומי הפסיכולוגיה הקלינית שהיא שוות ערך למגמה קלינית. הכל לפי קביעתה של הוועדה המקצועית". {תקנות הפסיכולוגים (אישור תואר מומחה) התשל"ט-1979}

1. מתמחה ברישום זמני: ניתן להתחיל את ההתמחות במוסד מוכר כמתמחה ברישום זמני לאחר סיום כל חובות הלימודים לקראת תואר מוסמך, למעט עבודת גמר או במסלול ישיר לדוקטורט וזאת, עם הצגת אישור מהאוניברסיטה המעיד על סיום הפרקטיקום וחובות הלימודים המקבילים לתואר שני. כמתמחה ברישום זמני ניתן לצבור רק עד מחצית מתקופת ההתמחות, וזאת במהלך שלוש השנים שקדמו למועד הרישום בפנקס הפסיכולוגים. מתמחה במסלול ישיר לדוקטורט יכול לצבור עד מחצית ההתמחות במהלך שלוש השנים שקדמו לאישור הצעת הדוקטורט שלו.

2. מתמחה ברישום קבוע: ניתן להירשם כמתמחה ברישום קבוע רק **לאחר הרישום בפנקס הפסיכולוגים**.
 לנוחיותך, קישור [להנחיות לרישום בפנקס הפסיכולוגים](#).

ג. תהליך ההתמחות:

1. **מציאת מקום להתמחות:** על המתמחה ברישום קבוע או זמני, למצוא בכוחות עצמו מקום התמחות. באתר משרד הבריאות ישנה [רשימת מוסדות המוכרים להתמחות](#) (כוללת כתובות וטלפונים) המתעדכנת מעת לעת. על המתמחה לפנות למוסד המוכר באופן עצמאי.

2. **מלגות התמחות:** זכאי לקבל מלגה רק פסיכולוג הרשום בפנקס הפסיכולוגים וקיבל זכאות למלגה מהוועדה המקצועית לפסיכולוגיה קלינית. כדי לקבל אישור זכאות למלגה, יש לשלוח למשרד טופס בקשה לזכאות למלגה, אישור מהאוניברסיטה על סיום תואר שני בפסיכולוגיה קלינית, צילום הרישום בפנקס הפסיכולוגים ושתי המלצות מפסיכולוגים קליניים. הזכאי למלגה, יציג את אישור הזכאות בפני הפסיכולוג האחראי על ההתמחות הקלינית במוסד בו הוא מעונין להתמחות. במידה ויש למוסד מקומות פנויים לקבלת מלגאים (כפי שקבעה הוועדה המקצועית), יפנה הפסיכולוג האחראי על ההתמחות במוסד אל הוועדה המקצועית ויבקש לשבצו כמלגאי. תנאים והנחיות לקבלת זכאות למלגה להתמחות בפסיכולוגיה נמצאים בקישור שלהלן: [הנחיות לקבלת זכאות למלגה](#).
הזכאי למלגה יתחיל את עבודתו במוסד כמתמחה על חשבון מלגה, רק לאחר שהמוסד קיבל אישור רשמי לכך ממשרד הבריאות.

3. **רישום להתמחות:** מי שהתקבל להתמחות במוסד מוכר, יגיש לוועדה לפני תחילת עבודתו, טופס בקשה להירשם כמתמחה (זמני או קבוע) ויצרף לבקשה תעודות ואישורים כנדרש בטופס. **יום תחילת ההתמחות ייחשב התאריך בו החל את התמחותו במוסד בפועל או מועד הגעת המסמכים לוועדה המקצועית - הכל לפי התאריך המאוחר יותר** (תקנה 7 בתקנות ההתמחות). את הטפסים יש להגיש בפורטל משרד הבריאות. מתמחה שאין בידיו שם משתמש וסיסמא יפנה למוקד קול הבריאות *5400. המתמחה מתחייב להודיע לוועדה המקצועית בכתב על כל שינוי בתהליך או ברציפות בתהליך ההתמחות ולקבל את אישור הוועדה המקצועית על כך. **במעבר ממוסד אחד למוסד אחר יש לשלוח שוב טופס בקשה לרישום להתמחות, ומיניין ההתמחות יחל רק לאחר קבלת אישור זה.**

4. **משך ההתמחות:** שנתיים במשרה מלאה או במשרה חלקית שלא תפחת מחצי משרה וסך הכל של המשרה החלקית לא יפחת מתקופה השווה לשנתיים במשרה מלאה. ניתן לעשות הפסקות במהלך ההתמחות (לאחר קבלת אישור בכתב מהוועדה), אולם תקופת התמחות שנמשכה פחות משנה, לא תוכר כחלק מרציפות ההתמחות.



חופשת לידה - חופשת לידה אחת בת 3 חודשים בהתמחות של שנתיים במשרה מלאה ועד שתי חופשות לידה בנות 3 חודשים כל אחת בהתמחות של ארבע שנים בחצי משרה (כלומר, חופשת לידה אחת לכל שנתיים התמחות בחצי משרה) תיחשבנה כחלק מההתמחות. כאשר ההתמחות **במסגרת אשפוזית בפסיכולוגיה קלינית** נמשכת שנה אחת בלבד, תקופת היעדרות העולה על 30 יום בחצי משרה או 15 יום במשרה מלאה מכל סיבה תחייב הארכת תוכנית ההתמחות **להשלמת 12 חודשי התמחות מלאים**.
היעדרות במהלך התמחות: הנחיות בנושא בקישור שלהלן- [הנחיות בנושא היעדרות בתקופת התמחות בפסיכולוגיה](#)

מתמחה בעל מומחיות אחרת בפסיכולוגיה – לקראת סיום השנה השלישית, יוכל המתמחה להגיש לוועדה המקצועית בקשה לקיצור תקופת ההתמחות בשנה. החלטת הוועדה על קיצור תקופת ההתמחות תינתן על סמך חוות הדעת של מדריכיו הקליניים ושיקול דעתה. שלוש שנות ההתמחות המקוצרות יכללו התמחות הן במסגרת מרפאה והן במסגרת אשפוז.

5. מקום ההתמחות: ההתמחות תעשה רק במוסד שהוכר להתמחות ע"י הוועדה המקצועית, בהדרכתו ופיקוחו של פסיכולוג קליני מדריך או פסיכולוג קליני הנמצא בתהליך הסמכה להדרכה מאושר ע"י הוועדה המקצועית.

6. מסלול ההתמחות: ההתמחות תעשה במסגרת אשפוזית (לפחות שנה ברציפות), ובמסגרת מרפאה (לפחות שנה ברציפות). תוכנית ההתמחות תאפשר למתמחה מפגש עם אוכלוסייה מגוונת מבחינת פסיכופתולוגיה, גיל ובעיות פסיכוסוציאליות. לכן מומלץ שהמתמחה לא יעבור את כל מסלול התמחות במוסד המטפל באוכלוסייה מאוד ספציפית, זאת כדי להכיר טווח רחב של מקרים ובעיות.

ד. מטלות ההתמחות:

1. ראיון: 30 שעות הדרכה פרטנית שינתנו על-ידי לפחות מדריך אחד בפסיכולוגיה קלינית או מומחה בתהליך הסמכה להדרכה בפסיכולוגיה קלינית בפיקוחו של מדריך בפסיכולוגיה קלינית מטלות כמפורט במסמך [הנחיות יישומיות למסמך הליבה](#)

2. פסיכודיאגנוסטיקה: 160 שעות הדרכה פרטנית שינתנו על-ידי לפחות שני מדריכים בפסיכולוגיה קלינית או מומחים בתהליך הסמכה להדרכה בפסיכולוגיה קלינית, בפיקוחו של מדריך בפסיכולוגיה קלינית. יש לקבל לפחות 30 שעות הדרכה פרטניות מכל מדריך. תקופת הדרכה לא תפחת משנה מלאה ברציפות (הדרכה הניתנת לשני מתמחים בפסיכודיאגנוסטיקה, תוכר ותחשב כשעת הדרכה פרטנית, בתנאי שמשך כל פגישת הדרכה יהיה שעה וחצי).

על המתמחה להשלים במהלך שנות התמחותו **אבחונים מלאים כמפורט במסמך הנחיות יישומיות למסמך הליבה** כל מדריך נדרש לציין על כמה דוחות הדריך את המתמחה במהלך תקופת ההדרכה. יש לחלק את שעות ההדרכה ומספר הדוחות הפסיכודיאגנוסטיים על פני כל שנות ההתמחות (כ- 40 שעות הדרכה ולפחות 3 אבחונים בכל שנת התמחות בחצי משרה).

3. פסיכותרפיה: 160 שעות הדרכה פרטנית שינתנו על-ידי לפחות שני מדריכים בפסיכולוגיה קלינית או מומחים בתהליך הסמכה להדרכה בפסיכולוגיה קלינית בפקוחו של מדריך בפסיכולוגיה קלינית - יש לקבל לפחות 30 שעות הדרכה פרטניות מכל מדריך. תקופת הדרכה לא תפחת משנה מלאה ברציפות. המתמחה רשאי לקבל עד 60 שעות הדרכה בפסיכותרפיה מבעלי מקצועות אחרים שהוכרו כמומחים במקצועותיהם ושיש להם הכשרה ייחודית ומומחיות בפסיכותרפיה **בכפוף לכך שאושרו מראש ע"י הוועדה המקצועית**, זאת בתנאי שהמתמחה צבר לפחות 60 שעות הדרכה פרטנית מפסיכולוג קליני מדריך שלא יומרו בהדרכה קבוצתית **כמפורט במסמך הנחיות יישומיות למסמך הליבה**

4. הדרכה קבוצתית: בכל אחד מתחומי ההתמחות הנ"ל ניתן לקבל הדרכה במסגרת קבוצתית של 4 מתמחים לכל היותר, ובתנאי שמספר פגישות ההדרכה הקבוצתית בכל אחד משלושת התחומים לא יעלה על מחצית שעות ההדרכה הנדרשות. וזאת מבלי לפגוע בדרישה בסעיף 2. ד. ו- 3. ד. לשני מדריכים בהדרכה פרטנית. שעה וחצי של הדרכה קבוצתית תחשב כשעת הדרכה אחת.

5. חובת המוסד: על מוסד בו מתקיימת ההתמחות, להבטיח קיומו של תהליך התמחות מסודר מבחינת: אישור הוועדה המקצועית לתחילת התמחות, משך ההתמחות, היקף שעות ההדרכה, המטלות שעל המתמחה לבצע (כולל מספר האבחונים המינימאלי בכל שנת התמחות) ומתן הערכות המדריכים, כמפורט בסעיף הבא.

ה. הערכות וחוות דעת של המדריכים:

בסיום כל שנת הדרכה ו/או בסיום תקופת הדרכה (המוקדם מהשתיים) **חייב** כל מדריך להיפגש עם המודרך לשיחת הערכה שתועד בטופס ההערכה לאותה השנה ותועבר לוועדה המקצועית מיידית. עם סיום ההדרכה חייב המדריך לאשר את מספר שעות ההדרכה שנתן, ובפסיכודיאגנוסטיקה גם את מספר האבחונים שהועברו ע"י המתמחה בהדרכתו, **בגליון ריכוז נתוני ההתמחות** של המודרך, ולהדפיס את הערכתו את המודרך על גבי **טופס המובנה להערכת מתמחים לשנה ראשונה/שנייה/שלישית וטופס מובנה להערכת מתמחים לשנה רביעית**. בכל טופס ההערכה יש לכלול **הערכה מילולית בנוסף לצינונים בטבלאות**, הן בתיבות המיועדות לכך בתחומי ההערכה השונים והן הערכה מסכמת. ההערכה **תתייחס למתמחה בהתאם לשלב ההתמחות בו הוא נמצא**.

מתוך התפיסה שההדרכה היא תהליך משותף של המדריך והמודריך, על המדריך לשתף את המודריך בהערכה, לאפשר לו להגיב עליה, ולהראות לו את ההערכה הכתובה לפני שליחתה לוועדה המקצועית. מומלץ לציין בחלק המילולי של ההערכה אי הסכמות (אם היו) בין תפיסת המדריך וזו של המודריך לגבי תוכן ההערכה. לאחר תהליך זה, **על המדריך לשלוח את ההערכה ישירות לוועדה המקצועית לפסיכולוגיה קלינית**. עותק יימסר למודריך, ועותק לפסיכולוג האחראי על ההתמחות.

במידה ומתגלים בעיות או קשיים לגבי מתמחה, הדורשים התייחסות מיוחדת, על מקום ההתמחות לידע מיידית את הוועדה המקצועית בכתב.

חשוב לדעת! הוועדה המקצועית מקבלת הערכות רק ממדריכים במוסד המוכר בו אושר המתמחה להתמחות. הערכה מהדרכה פרטית לא תתקבל.

המתמחה צריך לכלול **בגליון ריכוז נתוני ההתמחות** את כל ההדרכות (הפרטניות והקבוצתיות) שקיבל במהלך התמחותו, ולפרט בטופס זה את ההדרכות שקיבל, את האבחונים שערך על כליהם השונים, ואת הסמינרים שקיבל, זאת בהתאם להנחיות המצויות בגליון ריכוז הנתונים. ההערכות של כל המדריכים (כולל ההדרכות הקבוצתיות) צריכות להישלח לוועדה המקצועית בסיום כל שנת התמחות, ובכל מקרה להגיע לוועדה המקצועית לא יאוחר מהתאריך הקובע שיפורסם לפני כל בחינה. במידה ובתהליך ההתמחות תהינה למתמחה שתי הערכות שליליות (או יותר), המעמידות בספק את התאמתו למקצוע, או את יכולתו לסיים את תהליך ההתמחות במשך הזמן המוקצב לכך, חייב הפסיכולוג האחראי על ההתמחות במוסד לשוחח עם המתמחה ולדווח על כך לוועדה המקצועית. במידת הצורך יוצע למתמחה לעבור למוסד אחר ו/או להאריך את תקופת ההתמחות. במידה וגם במקום השני יקבל חוות דעת שליליות, תשקול הוועדה את המשך התמחותו.

1. **בחירת סיום ההתמחות:**

כדי לגשת לבחינת סיום ההתמחות, על המתמחה לשלוח לוועדה בקשה בכתב על גבי **טופס הרשמה לבחינה**, בהתאם למועדים המצוינים בו. אל הבקשה יש לצרף את האישורים המצוינים בטופס ושני העתקים של **גליון ריכוז נתוני ההתמחות**. כמו-כן עליו לוודא **שכל מדריכיו** שלחו את כל חוות הדעת לוועדה.

מתמחה יוכל לגשת לבחינה במידה והתקבלו לפחות שתי הערכות חיוביות ולא יותר מהערכה שלילית אחת, וכן בתנאי שבטופס ההערכה של שנת ההתמחות הרביעית (האחרונה) נכתב ע"י מדריכיו בשנה זו כי לדעתם המתמחה יכול להיות פסיכולוג עצמאי עם סיום תהליך התמחותו, וזאת בכל תחום בנפרד (פסיכותרפיה ופסיכודיאגנוסטיקה). במידה ובאחת מההערכות של השנה הרביעית יציין המדריך כי המתמחה אינו יכול להיות פסיכולוג עצמאי, הוועדה המקצועית תדון אם ו/או באילו תנאים יוכל לגשת לבחינת ההתמחות.

חשוב לדעת! בבחינה, ניתן יהיה להציג רק טיפול ואבחון שנעשו במהלך ההתמחות.

הנחיות לסיום התמחות ניתן למצוא בקישור שלהלן: **הנחיות לסיום התמחות**

**Council of Psychologists
Ministry of Health**

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-6474804

**מועצת הפסיכולוגים
משרד הבריאות**

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-6474804



2. מספר הערות חשובות:

1. בכל מקרה של אי הבנה, שאלה או בקשה, המתמחה יכול לפנות בכתב לוועדה המקצועית לפסיכולוגיה קלינית במשרד מועצת הפסיכולוגים בכתובת המייל: hitmahutpsy@moh.gov.il כל פנייה תטופל בדיסקרטיות.
2. על כל שינוי ברציפות ההתמחות כגון: הפסקה, יציאה לחופשת לידה, מעבר למוסד אחר וכד', יש להודיע בכתב לוועדה בכתובת המייל: hitmahutpsy@moh.gov.il ולקבל אישור רשמי על כך.
3. לפחות חצי שנה לפני סיום ההתמחות, כדאי לבקש מהמשרד טופס המפרט את דרישות הבחינה וטופס רישום לבחינה.
4. במועד הרישום לבחינה, טופס גיליון נתוני ההתמחות מלא וחתום וכל הערכות של המדריכים שהדריכו את המתמחה לאורך ההתמחות צריכים להיות בידי הוועדה, אחרת לא יוכל המתמחה לבקש לגשת לבחינה.
5. על המדריכים לדאוג, בסיום כל שנת התמחות וכל שלב, לשלוח את הערכותיהם לוועדה המקצועית.
6. בסיום ההדרכה, על הפסיכולוגים הראשיים לוודא כי המדריכים דנו בהערכות שלהם עם מדרכיהם וכי לאחר אותו מפגש, שלחו את ההערכה לוועדה המקצועית.

אנו מאחלים לכולם התמחות מעניינת ופורה.

הוועדה המקצועית
לפסיכולוגיה קלינית

Council of Psychologists
Ministry of Health

5 Harabi Mebachrach St. Tel Aviv-Jaffa 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
Tel: *5400 Fax: 02-6474804

מועצת הפסיכולוגית
משרד הבריאות

רח' הרבי מבכרך 5, תל אביב-יפו 66849
call.habriut@moh.health.gov.il
טל: *5400 פקס: 02-6474804